

Alter Rebbe

באתי לגני אחותי כלה

English	Hebrew
I have come to My garden, My sister, My bride; I have gathered My myrrh with My spice, I have eaten My honeycomb with My honey, I have drunk My wine with My milk. Eat, friends; drink and become intoxicated, beloved ones.	באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים.
(Quoted in Midrash Rabbah, Naso 13, close to the beginning of Parashat Ve'etchanan, and in Shir HaShirim Rabbah on this verse and on the verse "How beautiful are your loves.")	רבות נשא פרשה י"ג קרוב לר"פ ס"פ) ואתחנן ובשה"ש רבה ע"פ זה ובפסוק (מה יפו דודיך
The meaning of "I have come to My garden" is the revelation of G-dliness in the lower Garden of Eden at midnight, when the Holy One, blessed be He, delights in the souls of the righteous. After He remembers the destruction and laments, this becomes His consolation and delight in the souls of the righteous through their engagement in Torah, as it is written: "You who dwell in the gardens, companions listen for your voice; let me hear it."	פי' באתי לגני היינו גילוי אלהות שבג"ע התחתון בחצות לילה שאז הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים שאחר שזכר על החורבן" ומקרקר כו' תהי' זאת נחמתו ושעשועו בנשמות הצדיקים ע"י עסק תורתם כמ"ש היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.
Now, to explain this matter: What is the delight and consolation of the Holy One, blessed be He, in Torah study? After all, everything was already revealed and known before Him. Additionally, why does this happen specifically at midnight and after He remembers the destruction?	והנה ביאור ענין זה להבין מהו ענין השעשוע והנחמה של הקב"ה בעסק התורה הלא הכל היה כבר גלוי וידוע לפניו ית', וגם להבין למה בחצות הלילה דוקא ואחר שזכר את החורבן.
It is written: "And He placed him in the Garden of Eden to work it and to guard it." The primary purpose of man's creation is to work in the Garden of Eden, meaning to draw down the revelation of His G-dliness. (See the discourse on "As the new heavens" for more on this.)	הנה כתיב ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה שעיקר תכלית בריאת האדם לעבוד את הג"ע דהיינו להמשיך גילוי אלהותו ית', ועמ"ש" מזה בד"ה כי כאשר השמים החדשים.

Alter Rebbe

באתי לגני אחותי כלה

The Sages said: "When they were exiled to Babylonia, the Shechinah went with them." The Shechinah is the aspect of "the revealed world," meaning the revelation of His G-dliness, which brings both the upper and lower worlds into existence. Even in exile, the world continues in its natural order, as it is stated: "All the days of the earth, seedtime and harvest, etc.," and as we say: "He renews each day the act of creation." However, the difference lies in the degree of revelation and concealment.	והנה ארצ"ל גלו לבבל שכינה עמהם שכינה הוא בחי' עלמא דאתגליא דהיינו גילוי אלהותו ית' להוות עולמות עליונים ותחתונים הגם שגם בגלות עולם כמנהגו נוהג ועוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו' וכמאמר המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, אך ההפרש הוא בבחי' גילוי והעלם.
When the Holy Temple is not standing, the "revealed world" is in a state of concealment and hiddenness, as it is written: "I will surely hide My face on that day." The phrase "on that day" refers to the aspect of the "hidden world," where "darkness covers the earth."	שבזמן שאין ביהמ"ק קיים עלמא דאתגליא היא בבחי' העלם והסתר פנים וכמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. פי' ביום ההוא בבחי' עלמא דאתכסיא שהחשך יכס' ארץ.
Just as we observe in the natural order of the world—day and night—that towards evening, it begins to darken until midnight, after which the light gradually returns, the same applies to the exile of the Shechinah. Its descent and fall occur until midnight, as it is said: "And she fell before his feet." From midnight onward, it begins to rise gradually, elevated by those righteous individuals who awaken at midnight to study Torah. At dawn, it rises fully through the Torah, prayer, and mitzvot of the entire Jewish people.	והנה כמו שנראה בחוש בסדר והנהגת העולם בחושך ואור של עוה"ז שבעתות ערב מתחיל להאפיל ולהחשיך ומחשיך ובא עד חצות לילה ומחצות ואילך מאיר ובא מעט מעט, כך הענין בגלות השכינה שזמן ירידתה ונפילתה הוא עד חצות שאז נאמר ותפול לפני רגליו ומחצות ואילך הוא מתרוממת מעט מעט שמתעלית ע"י אנשי מעשה הקמים בחצות לעסוק בתורה, ובשחר יש לה קימה מעלייתא ע"י התורה ועבודת התפלה והמצות של כללות נשמות ישראל.

Alter Rebbe

באתי לגני אחותי כלה

To understand the concept of revelation and concealment, we look to the verse "From my flesh, I shall perceive." Just as a person possesses intellect, emotions, and thought, so too—though it is said, "My thoughts are not your thoughts"—it is also stated, "Your thoughts are very deep." "Very deep" refers to the level of the concealed world (עלמא דאתכסיא), which is not visibly manifest in the governance of the worlds. Rather, the worlds are governed according to His attributes, the first of which is kindness, as it is written: "The world is built with kindness." These are the ten utterances by which the world was created—"Let there be light," etc. The six days of creation correspond to attributes, with the first day being kindness. All the days of history stem from these six days, for Shabbat is a time when the worlds ascend to their source, after which the weekdays renew themselves again—Sunday, etc. Thus, the second set of six days is essentially a renewal of the first six days. The primary work of man is to bring these deep thoughts—"Your thoughts are very deep"—into a state of revelation. Regarding this, it is said, "From the depths I call to You, Hashem," as explained in Parashat Beshalach (63b), Parashat Va'etchanan (265b), Parashat Vayechi (221a), and Parashat Acharei (70a), and also in Midrash Rabbah on Parashat Vayikra (Chapter 23): "Deep waters... from the depths I call to You."

ולהבין מהו ענין הגילוי וההעלם הנה מבשרי אחזה שכמו שיש אצל האדם שכל ומדות ומחשבה כו', כך עד"מ הגם שנאמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם הרי נאמר מאד עמקו מחשבותיך מאד עמקו שהם בבחי' עלמא דאתכסיא ואינם נראים ונגלים בהנהגת עולמות רק הנהגתם הוא ע"פ מדותיו ית' וראשיתן הוא החסד כמ"ש עולם חסד יבנה והם כל מאמרות שבהן נברא העולם יהי אור כו' וששת ימי בראשית יום ראשון חסד כו' וכל ימות עולם הם רק ששת ימים אלו כי שבת זמן עליות העולמות למקורם ואח"כ חוזרים ומתחדשים ימות החול יום ראשון כו', וא"כ הרי ששת ימים השניים הם עצמן ששת ימים הראשונים שנתחדשו, ועיקר עבודת האדם שיהיה בבחינת מחשבותיך שעמקו מאד להיותן בבחי' גילוי וע"ז נאמר ממעמקים קראתיך הוי' וכדפי' בפ' בשלח (דס"ג ע"ב) ובפ' ואתחנן (דרס"ה ע"ב) וע' בפ' ויחי (דרכ"א ע"א) ובפ' אחרי (דף ע') ועיין ברבות פ' ויקרא (ספ"ג) מים עמוקים כו' ממעמקים כו'.

Alter Rebbe באתי לגני אחותי כלה

The meaning of "from the depths" refers to the concealed aspect, which is the level of "Your thoughts are deep"—the hidden world (עלמא דאתכסיא). "I call You" is like a person calling his friend to come out of his house into the open, meaning to be in a state of revelation. As stated in Tikkunei Zohar, "There is no known justice... except to govern the worlds according to the deeds of mankind." This means that the governance and transmission of divine attributes, which influence the world's order, depend on the actions of human beings. The deeds performed below through an arousal from below (אתערותא דלתתא) cause an arousal above (אתערותא דלעילא). Through acts of charity and kindness performed below, the Infinite Light of the Blessed One is drawn down, revealed, and vested in the attribute of kindness. The same applies to all other attributes, as explained in the discourse beginning "To My mare" (לסוסתי).	ופי' ממעמקים מבחי' ההעלם שהוא בחינת עמקו מחשבותיך עלמא דאתכסיא קראתיך כאדם הקורא לחבירו שיצא מביתו לחוץ להיות בבחינת גילוי. כי הנה איתא בתיקוני זהר לאו דאית לך צדק ידיעא כו' אלא לאנהגא בהון עלמין כו' כפום עובדיהון דבני נשא פי' שהנהגות והמשכות המדות להיות בהן הנהגת העולמות בעובדיהון דבני נשא תליא שהמעשה אשר יעשה האדם למטה באתעדל"ת אתעדל"ע שע"י צדקה וחסד שעושים למטה מעוררים למעלה להיות אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה ומתלבש במדת החסד וכן עד"ז בכל המדות ((ועמ"ש בד"ה לסוסתי)).
However, the Infinite Light (Or Ein Sof) does not rest and reveal itself except in the aspect of wisdom (Chochmah), as it is written: "In the beginning, God created" (Bereshit 1:1), and the Targum translates it as "With wisdom He created." Wisdom is the life-force and sustenance of the divine attributes. It is written: "You made them all with wisdom" (Tehillim 104:24), meaning that the level of Chochmah is invested in all the attributes. However, the wisdom that is invested within the attributes and is not visibly revealed in them is not the same as the revelation of wisdom itself, which is far above the attributes, and from which the revelation of the attributes is drawn—"Wisdom gives life" (Kohelet 7:12). (See the discourse Vehayah Midei Chodesh regarding "On the New Moon, the gate shall be opened.")	אך אין אור א"ס שורה ומתגלה אלא בבחינת חכמה דכתיב בראשית ברא אלהים ות"י בחוכמתא שהחכמה הוא החיות וקיום המדות, והנה כתיב כולם בחכמה עשית שבחי' חכמה מלובשת בכל המדות. אך מ"מ אינו דומה החכמה שמלובשת תוך המדות ואינה נראית ונגלית בהם לבחי' גילוי החכמה עצמה שהיא למעלה מעלה במדרגה מן המדות וגילוי המדות נמשכין ממנה שהחכמה תחיה כו'. (ועמ"ש בד"ה והיה (מדי חדש גבי וביום החדש יפתח

Alter Rebbe

באתי לגני אחותי כלה

Therefore, to draw down the Infinite Light below, it must be through Torah, which is His wisdom and will. Torah is the delight of the Holy One, blessed be He, as it is written: "And I was His delight" (Mishlei 8:30). This is the revelation of the Infinite Light and is called "Father" (Abba), which is the source and root of all emanation. That is why we pray: "Forgive us, our Father," for He is the Father of mercy and forgiveness, since sin and transgression do not reach this level, as it is written: "If you are righteous, what do You give Him?" (Iyov 35:7). (See the discourse Tze'ena Ure'ena regarding "Lift up your hands in holiness and bless Hashem," and the discourse LeHavin Mah She'amru BaHaggadah on "This matzah" regarding the intellect of Abba. Also, see Zohar HaRakia on Parashat Vayikra, 7b, regarding "Like good oil.")	ולכן כדי להמשיך אור א"ס ב"ה למטה צ"ל ע"י התורה שהיא בחי' חכמתו ורצונו ית' והיא היא שעשוע של הקב"ה כמ"ש ואהיה שעשועים כו' וזהו בחי' גילוי אור א"ס ב"ה ונקרא בחינה זו בשם אב שהוא שורש ומקור כל ההשתלשלות, וע"ז אנו מתפללים סלח לנו אבינו שהוא אב הרחמים והסליחות לפי ששם אינו מגיע פגם החטא ועון וכמ"ש אם צדקת כו' (עמ"ש בד"ה צאינה וראינה בפי' שאו ידיכם קדש וברכו את ה', ועמ"ש בד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו כו' מענין מוחין דאבא ועיין בזהר הרקיע פ' ויקרא בדף ז' ע"ב (בד"ה כשמן הטוב).
On the other hand, when only His attributes, through which He governs the world, are revealed, this is a state of concealment. Therefore, throughout the six days of creation, it is written: "And God said" (Vayomer Elokim), which represents the attribute of constriction (Tzimtzum). Only on Shabbat, when there is a revelation of the aspect of wisdom (Chochmah), it is written: "And God completed" (Vayechal Elokim), meaning that the level of Elokim reached its end and conclusion. Afterward, it is written: "These are the generations of the heavens and the earth when they were created" (Bereishit 2:4), where the name Hashem is joined with Elokim, indicating that the attribute of Hashem was included.	משא"כ כשאנחנו נראים ונגלים רק מדותיו ית' שמנהיג בהן את העולם ה"ז בחי' העלם ולכן כתיב בכל ששת ימי בראשית ויאמר אלהים שהוא מדת הצמצום רק בשבת שהוא התגלות בחי' חכמה כתיב ויכל אלהים פי' שכלתה בחי' ומדרגת אלהים שנעשה קץ ותכלה למדרגה זו רק אח"כ כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים כו' ששתף מדת ה' כו'.
This relates to the idea that at midnight, the Holy One, blessed be He, delights in the souls of the righteous through their engagement in Torah. This occurs after He recalls the destruction, which represents the fall and descent of the revealed world (Alma De'itgalia) into exile and concealment. His	וזהו ענין שבחצות לילה הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים ע"י עסק תורתם דהיינו אחר שזוכר את החורבן שהיא נפילת וירידת בחי' עלמא דאתגליא בגלות והסתר פנים תהיה זאת נחמתו להיות גילוי בחי'

Alter Rebbe באתי לגני אחותי כלה

consolation is in the revelation of the supernal delights, which stem from the level of supreme wisdom (Chochmah Ila'ah). This happens through the study of Torah, which draws down the Infinite Light into wisdom and then into the attributes. Through this process, the revealed world begins its ascent from concealment, as explained above.	השעשועים שלמעלה שהם מבחי' חכמה עילאה והיינו ע"י עסק התורה להיות המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה ולהתלבש במדות כו' ועי"ז מתחיל עליית בחי' עלמא דאתגלייא מההסתר כו' כמבואר למעלה
However, this power given to Israel—to be a conduit for drawing down the Infinite Light (Or Ein Sof) into wisdom (Chochmah)—derives from the fact that He, may He be blessed, is far beyond the realm of wisdom. As it is written: "You made them all with wisdom" (Tehillim 104:24), where wisdom is considered as mere "action" in comparison to Him. Regarding this, it is said: "I have gathered My myrrh with My spice" (Shir HaShirim 5:1). Myrrh and spice are types of fragrance.	אך הכח הזה לישראל להיות בהם ועי"י המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה כי הרי הוא ית' למעלה מעלה מבחי' חכמה וכולם בחכמה עשית שהיא כעשייה גשמיות הנה ע"ז נאמר אריתי מורי עם בשמי כו'. כי הנה מור ובושם הם מיני ריח.
Now, we see that fragrance strengthens the mind and revives the soul. The fragrance of myrrh, in particular, comes from the congealed blood of an impure animal. Similarly, through the process of subjugating the sitra achra (the forces of impurity) by turning away from evil completely—by meticulously observing all the prohibitive commandments (lo ta'aseh) in every detail, even the rabbinic decrees, not transgressing a single one, and subduing the evil inclination and the animal soul so that they do not follow their natural desires—this is analogous to strengthening and congealing the blood of the impure animal.	והנה אנו רואים שהריח מחזק המוח ומשיב את הנפש וריח זה של המור נעשה מדם חיה טמאה שנקרש. כך הנה ע"י בחי' לאכפייא סט"א בסור מרע בתכלית דהיינו בשמירת כל הל"ת בפרטן ודקדוקן מד"ס שלא לעבור על אחת מהנה ולכוף את היצה"ר ונפשו הבהמית שלא תמשך אחרי טבעה ורצונה וכמשל חיזוק וקרישות הדם של החיה הטמאה.

Alter Rebbe

באתי לגני אחותי כלה

By strengthening oneself against the power of desire, this process creates a "pleasing aroma" (reiach nichoach) to Hashem, ascending and being incorporated into the Infinite Light. As it is written: "And he smelled the fragrance of his garments" (Bereishit 27:27). The word begadav (garments) can also be read as bogdav (his traitors), meaning that when evil is transformed into good, it becomes a fragrance. Through this, "He blessed him and said: May G-d give you of the dew of the heavens" (ibid.). "Heavens" (Shamayim) refers to Chochmah, which is called "the place of the waters," the source of moisture in the brain. The "dew of the heavens" is the drawing down of the Infinite Light into wisdom (Chochmah). (See the discourse Re'eh Reiach Beni on Parashat Toldot for further explanation.)	כך ע"י שיתחזק נגד כח המתאווה שלו אזי מזה נעשה בחי' ריח ניחוח לה' להיות עולה לה' ונכלל באור א"ס ב"ה וכמ"ש וירח את ריח בגדיו בחי' לבושים שהוא בחי' מקיף וגם נעשה מבגדיו לשון בוגדיו כמו בגד בוגדים בגדו שע"י בחי' הרע כשנהפך לטוב נעשה בחי' ריח שע"י ויברכהו ויתן לך מטל השמים פי' שמים הוא בחי' חכמה שם מים מקור הליחות שבמוח כו' וטל השמים הוא בחי' המשכת אור א"ס ב"ה שנמשך בחכמה כו' (ועמ"ש מזה 'בפ' תולדות סד"ה ראה ריח בני כו
This is the meaning of "I have gathered My myrrh"—the fragrance of myrrh, which is achieved through the observance of prohibitive commandments (lo ta'aseh). "With My spice" refers to the fragrance derived from all other aromatic trees, which corresponds to the subjugation of the sitra achra through the fulfillment of positive commandments (mitzvot aseh). This means overcoming one's natural tendencies by studying Torah beyond one's usual habits, giving charity beyond one's natural inclination, being enthusiastic in performing all mitzvot, and removing any internal or external obstacles. Through this dual process—subjugating the negative ("turn away from evil") and amplifying the positive ("do good")—one merits to create a strong fragrance that ascends on high, reviving the soul and drawing down the Infinite Light into wisdom (Chochmah).	וזוהו אריתי מורי פי' הריח של המור בשמירת מצות ל"ת עם בשמי הוא בחי' הריח מכל שאר עצי בשם שהוא בחי' לאכפייא סט"א בשמירת מ"ע דהיינו לכופ טבעו בלמוד התורה יותר מהרגילות ובנתינת הצדקה יותר מטבעו וכן בזריזות קיום כל המצות ולהסיר כל מונע מבית ומבחוץ שע"י בחי' לאכפייא בסור מרע ועשה טוב זוכה להיות מזה בחי' ריח חזק העולה למעלה שע"י ישיב את הנפש שיהיה 'המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה כו
(See the discourse Va'eheyeh Etzlo Amon on "And I was His delight," in the interpretation of "I engaged in	ועמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון ואהיה) שעשועים בפ"י אני תורתך שעשעתי

Alter Rebbe באתי לגני אחותי כלה

Your Torah," as well as the discourses Ani Yeshenah and Yonati for further insights.)	ערלתו ושרו ועמ"ש בד"ה אני ישנה ('ובד"ה יונתי כו
"I have eaten My forest with My honey." The term "My forest" refers to the angels, who are called "acacia trees standing upright" (Atzei Shittim Omdim). They are referred to as "standing," like the Seraphim who stand, as it is written: "And Hashem Elokim caused to grow... every tree that is pleasant to the sight and good for food" (Bereishit 2:9). This refers to the nourishment found within them, through which influence reaches Israel and the entire world, both spiritually and physically. As the Sages said: "There is no blade of grass below that does not have an angel above striking it and commanding it to grow" (Bereshit Rabbah 10:6). This applies spiritually as well, regarding the transmission of wisdom and understanding.	אכלתי יערי עם דבשי. פי' יערי נק' המלאכים שהם נק' עצי שטים עומדים ונק' עומדים כמו שרפים עומדים כו' ועליהם נאמר ויצמח ה' אלהים כו' כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל שהם בחי' המאכל שבהם וע"י מגיע ההשפעה לישראל ולכל העולם הן ברוחניות הן בגשמיות כמארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מלאך מלמעלה כו', גם ברוחניות ההשפעה להיות 'חכמה ובינה כו
Even though "Hashem grants wisdom" (Mishlei 2:6), the angels serve as emissaries (shluchim) of divine influence. Since the Infinite Light (Or Ein Sof) descends and is transmitted, it can only do so through numerous contractions (tzimtzumim) on various levels, passing through many degrees (madregot) upon degrees. These contractions take place through the angels in each world, who serve as vessels for the Or Ein Sof, which condenses and is clothed within them. From them, the souls of Israel receive their love and awe of Hashem.	הגם כי ה' יתן חכמה הנה המלאכים הם השלוחים שהם שלוחי ההשפעה, כי להיות אור א"ס ב"ה יורד ומשתלשל כ"כ א"א כ"א ע"י צמצומים רבים במדרגות שונות וכמה דרגין על דרגין כו', והם בחי' המלאכים שבכל עולם שהם כלים לאור א"ס ב"ה שמתצמצם ומתלבש בתוכם ומהם 'מקבלים נש"י אהבתם ויראתם לה

Alter Rebbe באתי לגני אחותי כלה

This is why the blessing Yotzer Or was instituted—to describe how the angels stand at the height of the world, proclaiming with reverence and awe, similar to a person who approaches a great king and is overcome with fear upon seeing nobles and dignitaries falling on their faces before him. In such a case, his sense of reverence is received from the ministers. Similarly, in the blessing Ahavat Olam, we acknowledge how Hashem has shown Israel immense love and mercy, drawing us close to His great Name. The vitality of the angels comes from the breath of His mouth, whereas Israel is "rooted in thought." Upon realizing this closeness to the King, even after seeing many great ministers who are still not as near, one's love for Hashem is awakened (See Tanya, Chapter 46, for an extended discussion). Thus, the souls of Israel receive their love and awe through the angels (See the discourse Kaneshar Yair Kino for further discussion).	ועד"ז תקנו יוצר אור כו' איך שהמלאכים עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה כו' וכמשל מי שבא לפני מלך גדול שתפול עליו אימה ופחד מפני ראותו כמה שרים ונכבדי ארץ נופלים על פניהם והרי קבלת יראה זו מן השרים וכן ברכת אהבת עולם איך שאהבה וחמלה יתירה חמלת כו' וקרבתנו לשמך הגדול כי הנה חיות המלאכים הוא מרוח פיו ית' משא"כ ישראל עלו במחשבה כו' ועי"ז נתעורר בו אהבה מפני ראותו התקרבותו למלך אחרי ראותו שרים רבים ונכבדים ועכ"ז אינן קרובים כ"כ למלך (ועיין מ"ש מזה באריכות בסש"ב פמ"ו), נמצא מקבלים נש"י אהוי"ר ע"י המלאכים (ועמ"ש מזה בד"ה כנשר יעיר קנו).
Likewise, in the realm of impurity (sitra achra), all influence leading to material pleasure and mundane wisdom also passes through angels, since "this opposite that, Hashem has made" (Kohelet 7:14). The levels of impurity parallel the levels of holiness. Man is given free will to choose the good and make himself a chariot (merkavah) for holiness, thereby receiving divine influence through the holy angels.	וכן זה לעומת זה כל ההשפעה לס"א להיות תענוג גשמי וחכמה גשמיות הוא ג"כ ע"י המלאכים שזה לעומת זה עשה אלהים מדרגות הטומאה נגד מדרגות הקדושה והאדם הוא בעל בחירה לבחור הטוב ולעשות עצמו מרכבה לקדושה שיושפע לו שפע אלהות ע"י מלאכים הקדושים.
This is the meaning of "My forest with My honey." "My honey" refers to various forms of sweetness, which are the fruits of the aforementioned trees, since all fruits are characterized by their sweetness. This represents the emotional arousal of the soul, which results from the spiritual influence of the angels in Yotzer Or and Ahavat Olam. Therefore, it is called "the fruits of the forest," for this love and awe of Israel are born and drawn forth through the trees of the	וזוהו יערי עם דבשי דבשי פי' מיני מתיקות שהם כל הפירות של העצים הנ"ל שכל הפירות נקראים ע"ש מתיקות והיינו בחי' התפעלות הנפש שנמשך מחמת ההשפעה של המלאכים ביוצר אור ואהבה, ולכן נק' פירות היער שהרי אהוי"ר זו דישראל נולדה ונמשכה ע"י עצי היער שהן המלאכים, וכ"ז הוא בחי' אכלתי.

Alter Rebbe באתי לגני אחותי כלה

forest, which symbolize the angels. All of this is represented by the term "I have eaten" (Achalti).	
For regarding the angels, it is written: "And good for food" (Bereishit 2:9), like the analogy of food that sustains a person. However, despite food providing life, man is on a higher level than the food he consumes, and the food itself is elevated through man, as it transforms from vegetation into the category of man. Similarly, when Israel receives from the angels, the angels themselves are elevated through them. For the souls of Israel ascend even higher, especially through self-sacrifice (mesirat nefesh) in Echad, through which they achieve true unity—"to be absorbed in the body of the King and to become one with the One." This level cannot be attained by the angels on their own. (See the discourses Koh Amar Hashem... Venatati Lecha Mahalachim Bein HaOmdim, Kaneshar Yair Kino, and Vekhol Banayich regarding Ketapu'ach Be'atzei HaYa'ar. Also, see the discourse Ani Yeshenah VeLibi Er for more on "I have eaten My forest with My honey.")	כי הנה על המלאכים נאמר וטוב למאכל שהוא כמשל המאכל המחיה את האדם עכ"ז האדם הוא במעלה יותר ממנו והמאכל מתעלה ע"י האדם שמדצ"ח נעשה בחי' אדם, כך ע"י שמקבלים ישראל מהמלאכים מתעלים המלאכים על ידם, כי הרי נשמות ישראל עולים למעלה הגבה יותר ע"י מס"נ באחד שעי"ז נעשה בחי' י' לאשתאבא בגופא דמלכא ולמהוי אחד באחד ממש משא"כ המלאכים מצד עצמם אין יכולים להתאחד כ"כ (ועמ"ש בד"ה כה אמר כו' ונתתי לך מהלכים בין העומדים ובד"ה כנשר יעיר הנ"ל וע"פ וכל בניך בענין כתפוח בעצי היער, ועמ"ש מענין אכלתי יערי עם (דבשי בד"ה אני ישנה ולבי ער הנ"ל
"I have drunk My wine with My milk." "My wine" refers to the concept of "wine that gladdens G-d" (Elohim), and "My milk" is analogous to how a child is nourished by milk, which fosters its physical growth. Similarly, the revelation of His divinity and wisdom enhances and expands the emotional attributes (middot) of the soul, increasing their illumination and deepening the soul's attachment to the Living G-d.	שתיתי ייני עם חלבי. ייני הוא בחי' יין המשמח אלהים כו' וחלבי פי' עד"מ כמו חלב המגדל את הולד שע"י יניקתו מהחלב נעשה גידול אבריו, כך הנה בחי' גילוי אלהותו מחכמתו ית' הוא מגדל את המדות שבנפש וניתוסף בהם תוספת אורה ודביקות הנפש באלהים חיים.
For this reason, the middle blessings of the Shemoneh Esrei prayer were instituted, such as "Blessed are You... Who grants wisdom" (Chonen HaDaat), "Blessed are You... Who desires repentance" (Harotzeh BiTeshuvah), and others. These blessings are meant to bring added divine	ועד"ז תקנו ברכות אמצעות של תפלת י"ח ברוך חונן הדעת ברוך הרוצה בתשובה כו' להיות תוספ' ברכה והמשכת גילוי אלהות נמשך בבחי' דעת ותשובה וסליחה כו' וכשם שהוא מלמטה למעלה כך הוא למעלה ענין

Alter Rebbe

באתי לגני אחותי כלה

light into the soul's faculties, drawing down increased revelation into wisdom, repentance, and forgiveness. Just as this occurs below, so too above—this is the meaning of "I have drunk My wine," referring to the concept of "wine that gladdens Elohim."	שתייתי ייני יין המשמח אלהים היינו בחי' אלקים וצמצום המסתירים את 'אור החכמה שבמדותיו ית
This refers to the contraction (tzimtzum) that conceals the divine light within the middot. Through the aspect of "wine," the inner secret is revealed, transforming the concealed realm (Alma De'itkasya) into a revealed light. (See the discourse Inyan Nisachim for further explanation.) Similarly, "My milk" refers to the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof) into the divine attributes, causing them to operate on a greater and more expansive scale. This additional illumination and increase is called "milk."	נמשך בחי' יין ויוצא סוד שנמשך ההעלם דעלמא דאתכסיא בבחי' גילוי אור כו'. ועמ"ש בד"ה ענין נסכים. ועד"ז הוא ענין חלבי היינו המשכת גילוי אור א"ס ב"ה במדותיו שיתנהגו המדות בבחי' גדלות ובבחי' תוספת וריבוי נקרא בשם חלב
This corresponds to the twelve middle blessings of Shemoneh Esrei, where the phrase "Blessed are You, Hashem" (Baruch Atah Hashem) signifies an increase in divine light within the attributes, leading to blessings such as "Who grants wisdom" and "Forgive us," as explained earlier in relation to "Father of mercy" (Av HaRachaman). (For more on the concept of "milk," see the discourse Mi Yitencha KeAch Li Yonek Shdei Imi on Parashat Terumah.)	וזוה ענין י"ב ברכות אמצעיות שע"י הברכה בא"י שהוא תוספת וריבוי האור במדותיו ית' נמשך להיות חונן הדעת כו' סלח לנו כו' וכמבואר למעלה בענין אב הרחמן כו' (ועיין מענין בחי' חלב בפ' תרומה בד"ה מי יתן כאח לי יונק שדי אמי).
"Eat, friends." The righteous are called "friends" (re'im) of the Divine, as it is written: "For the sake of my brothers and friends, I will say, 'Peace be within you'" (Tehillim 122:8). This is achieved through engagement in Torah, in which the Infinite Light (Or Ein Sof) is clothed. Through Torah study, the Or Ein Sof is drawn upon the soul, as it is written: "And My words that I have placed in your mouth" (Yeshayahu 59:21)—these are truly His words.	אכלו רעים. הנה הצדיקים נק' ריעים למקום כמ"ש למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך והיינו ע"י עסק התורה שבה מלובש אוא"ס ב"ה נמשך אור א"ס ב"ה על נפשו וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיו ודברי ממש

Alter Rebbe באתי לגני אחותי כלה

The Sages stated: Matnita Malchuta—the Mishnah is like a king giving orders, for the spirit of Hashem is truly speaking within it. The law that is determined, this particular halacha—"it is such and such"—is the Divine speech itself. Regarding this, the Sages said: "Let them be in your eyes as though they were given today from Mount Horeb," as it is written: "And you shall make them known to your children and your children's children—the day that you stood before Hashem at Horeb" (Devarim 4:9-10). The very same word of Hashem, which He spoke face to face at Sinai, dwells and is clothed within the person at the moment he learns Torah.	ואמרו מתניתא מלכתא שהרי המשנה הוא כמלך שמצווה שרוח ה' ממש הוא דבר ההלכה המדבר בו דין זה או הלכ' זו היא כך וכך כו', וע"ז ארז"ל יהיו בעיניך כאלו נתנה היום מהר חורב שנאמר והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת כו' שאותו דבר ה' ממש שדבר ה' פא"פ הוא השוכן ומתלבש בו בעת הזאת בשעה שלומד.
For this reason, the person learning Torah becomes a re'a (friend), as if, so to speak, he and Hashem are "two inseparable friends." Torah is the aspect of wisdom (Chochmah), which is supreme delight, as it is written: "And I was His delight" (Mishlei 8:30). These delights are "My delights with the children of man," meaning that the Or Ein Sof is equally present below as it is above. (See the discourse Bayom HaShemini Atzeret for further explanation.)	לפיכך נעשה בחי' ריע כאלו כביכול תרין ריעין דלא מתפרשין שהתורה שהיא בחי' חכמה שהוא עדן ותענוג העליון וכמ"ש ואהיה שעשועים ושעשועים אלו הם שעשועי את בני אדם ונמצא אור א"ס ב"ה שוה למטה כמו למעלה ממש. וכמ"ש סד"ה ביום השמע"צ.
This is the meaning of "Eat, friends"—it refers to the act of "eating," as it is written: "And Your Torah is within my innards" (Tehillim 40:9), signifying the internalization of divine wisdom.	וע"ז נאמר אכלו רעים בבחי' אכילה דהיינו כמ"ש ותורתך בתוך מעי.
(For further discussion on Eat, friends, see the discourse on Parashat Mishpatim regarding "And they beheld Elokim..." and the discussion on brothers in relation to the Divine in Parashat Miketz, discourse Rani VeSimah, explaining "He did not cease to endear her until He called her 'My sister'," as well as the discourse Mi Yitencha KeAch Li.)	ועמ"ש מענין אכלו רעים בפ' משפטים) ע"פ ויחזו את האלקים כו' ע"ש ועמ"ש מענין אחים למקום בפ' מקץ בד"ה רני ושמחי גבי לא זז מחבבה עד שקראה (אחותי ובד"ה מי יתנך כאח לי

Alter Rebbe

באתי לגני אחותי כלה

"Drink and become intoxicated, beloved ones." The term beloved ones (dodim) refers to the love of Israel for the Divine. This love is concealed and clothed within the animal soul, and at times, one may arouse this love until it desires to break free from its garments.	שתו ושכרו דודים. הנה בחי' דודים הוא בחי' אהבת ישראל למקום שאהבה זו היא מסותרת ומלובשת בנפש הבהמית ולעתים מזומני' יעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושיה.
This love has an aspect of thirst, which comes from "flames of fire" (Reshafei Esh). Regarding this, it is written: "Ho, all who are thirsty, go to the water" (Yeshayahu 55:1), because water quenches fire and satisfies thirst. This is the meaning of Drink (Shetu)—that Torah study should quench the thirst.	והנה באהבה זו יש בחי' צמאון שהיא מבחי' רשפי אש וע"ז נאמר הוי כל צמא לכו למים כי מים מכבין אש ומרין הצמאון, וזהו שתו בחי' שתיה שיהא עסק התורה לרוות הצמאון.
However, in the aspect of friends (re'im), thirst does not apply, for their souls are already bound and cleaved to the Living G-d. This is the state of bechad k'tira itketrana bei, achida bei lehaita—"I am bound to Him with one bond, completely attached to Him."	משא"כ בבחי' ריעים לא שייך צמאון מאחר שנפשו קשורה ודבוקה באלהים חיים ממש והוא בחי' בחד קטירא 'אתקטרגא ביה אחידא ביה להיטא כו.
Only below, in the state of beloved ones, where love is intermittent, does thirst exist. Regarding this, it is said: Drink. Additionally, become intoxicated (v'shikaru)—this refers to arousing the quality of wine that brings joy.	רק למטה בבחי' דודים שהאהבה הוא לפרקים אז שייך בחי' צמאון וע"ז נאמר שתו וגם שכרו לעורר בחי' יין המשמח.
By contrast, in the upper level of friends, love is in the state of oil that burns quietly and steadily. (And this is sufficient for those who understand.)	משא"כ למעלה בבחי' ריעים הוא בבחי' שמן בחשאי כו' וד"ל.